

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Полина Куюмджиева,

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,

за дисертационния труд на

Мариана Станчева Пенчева

на тема

„Интерпретационни задачи и трудности при претворяване на централните мецосопранови образи в оперите „Касандра“ на Виторио Неки, „Кавалерът на Екебу“ на Рикардо Дзандонай и „Пламъкът“ на Оторино Респиги“

за присъждане на научната и образователна степен „Доктор“
по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“ в
професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“

Данни за докторантката

Мариана Пенчева завършва средното си образование в СМУ – Пловдив (днес НУМТИ „Добрин Петков“) в класа по класическо пеене на Иванка Михайлова, а висшето си образование в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ при проф. Мати Пинкас и проф. Мила Дюлгерова. След като печели стипендия, продължава вокалното си развитие при Рина Малатрази в Консерваторията във Верона. Специализира оперно пеене при Рената Ското, както и при Александрина Милчева в академия „Борис Христов“ в Рим. Лауреат е на редица международни конкурси, сред които „Виоти“ във Верчели, Италия (втора награда при неприсъдена първа, 1989), „Cascina lirica“ в Кашина, Италия (първа награда, 1991), „Лучано Павароти“ във Филадельфия, САЩ (първа награда, 1992).

Международната ѝ кариера започва в Teatro Comunale във Флоренция, където участва в концерти, а дебютът ѝ на оперна сцена е в „Риголето“ от Верди в Teatro La Fenice във Венеция. През 1993 г. Мариана Пенчева за първи път пее

на сцената на Миланската скала във „Весталката“ на Спонтини под диригентството на Рикардо Мути. Следват още редица нейни участия в постановки на този театър. През 1994 г. участва заедно с Лучано Павароти в „Бал с маски“ в Teatro di San Carlo в Неапол. В дългогодишната си певческа кариера Мариана Пенчева е пяла на сцените на всички най-големи театри в Италия (Teatro San Carlo di Napoli, Teatro comunale di Bologna, Teatro Regio di Parma и др.), както и на сцените на оперни театри в Брюксел, Лондон, Париж, Берлин, Цюрих, Лайпциг, Филадельфия, Монтевидео, Токио, Дюселдорф, Сеул, Лозана. Както споделя в увода самата докторантка „съдбата ми отреди възможността да обиколя света, пеейки на цели шест континента“ (с. 6).

В дългогодишната си бляскава вокална кариера Мариана Пенчева партнира на певци като Лучано Павароти, Николай Гяуров, Мирела Френи, Никола Гюзелев, Анна Томова-Синтова, Анна Нетребко, Самуел Реми, Едита Губерова, Андреа Бочели и редица други. Работила е с диригенти и режисьори като Ричард Бониндж, Рикардо Мути, Пласидо Доминго, Даниел Баренбойм, Джеймс Конлон, Рикардо Шайи, Нело Санти, Маурицио Арена, Франко Дзефирели, Марио Моничели, Вернер Херцог, Марио Мартоне, Лука Ронкони, Уго де Ана.

В момента Мариана Пенчева е преподавател в НМА „Проф. Панчо Владигеров“.

Общо описание и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на тема „Интерпретационни задачи и трудности при претворяване на централните мецосопранови образи в оперите „Касандра“ на Виторио Неки, „Кавалерът на Екебу“ на Рикардо Дзандонай и „Пламъкът“ на Оторино Респиги“ се състои от увод, три глави, заключение, библиография, приноси и приложение с общ обем 114 страници.

В увода Мариана Пенчева изяснява избора на тези опери за основа на изследването си. Според нея има три, макар и условно разделени, групи опери: „Заглавия, които през годините успяват да се задържат на сцената и се играят непрекъснато, с многобройни постановки в целия свят“, „други, които са не толкова популярни, но все пак са изпълнявани сравнително често“, и „заглавия, които се изпълняват изключително рядко“ (с. 5). Тези три опери, обект на настоящата дисертация, спадат именно към третата група. Една от целите, които си поставя Мариана Пенчева, е те не само да бъдат по своеобразен начин „реабилитирани“, но най-вече да бъдат представени „вокално-методическите и интерпретационните възгледи при изграждане на мецосопрановите партии“ в тях (с. 6).

Първата глава, посветена на операта „Касандра“ от Виторио Неки (либрето Луиджи Илика), е структурирана в три раздела. В първия са представени кратки биографични данни за композитора Виторио Неки и интересни и важни данни за създаването на операта „Касандра“, чиято премиера се е състояла през 1905 г. и която в съвременността е поставяна едва няколко пъти (през 2000 г. в Монпелие, през 2007 г. в Берлин). Мариана Пенчева взема участие в ролята на Касандра при постановката на операта в Teatro Massimo Bellini в Катания през 2011 г. и по-късно, през 2016 г., в концертното ѝ изпълнение в Ню Йорк, на сцената на Gerald W. Lynch Theater. Именно въз основа на своята работа над ролята на Касандра, в третия раздел Мариана Пенчева прави детайлен анализ на вокално-интерпретационните, музикалните и драматургичните особености на тази партия. Във втория раздел е представено съдържанието на операта „Касандра“ (преводът от италиански е на докторантката).

Във втората глава е разгледана операта „Кавалерите на Екебу“ от Рикардо Дзандонай (либрето Артуро Росато). Тя е структурирана, както първата глава, в три раздела, които представят биографични данни за Рикардо Дзандонай, превод на съдържанието на операта и вокално-интерпретационните, музикалните и драматургичните особености на образа на Командантката. Първото

представление на операта „Кавалерите на Екебу“ е през 1925 г. – по едно и също време с премиерите на „Турандот“ на Джакомо Пучини (1926) и „Воцек“ на Албан Берг (1925), но за разлика от тях тя няма голям успех и е изпълнявана доста рядко. Мариана Пенчева участва в нейна постановка през 2004 г., която „възражда“ тази опера след 45 години забвение. Докторантката обяснява тази дълга пауза, прекъсната единствено от концертно изпълнение на „Кавалерите на Екебу“ през 1983 г., с вокалните и художествено-интерпретационните предизвикателства, които поставя пред певците образът на Командантката: „Няма да сгреша, ако кажа, че ролята на Командантката е един изключителен персонаж, който по определени характеристики и мащаб трудно може да намери съперници“ (с. 43).

На операта „Пламякът“ (1934) от Оторино Респиги (либрето Клаудио Гуастала) е посветена третата глава, структурирана аналогично на първа и втора глава. Акцентът тук е върху вокално-интерпретационните и музикално-драматургичните особености на партията на Еудосия.

Сред посочените от докторантката Мариана Пенчева приноси (с. 94 – 95), за мен един от най-важните е представянето на три образа от три малко познати опери, които не са изпълнявани у нас, през призмата на личния ѝ опит. Авторката подчертава също, че нейният труд би могъл да събуди интерес към поставянето на някоя от тези три опери на българска сцена. Разбира се, важно значение имат преводите на съдържанието на трите опери, обект на дисертационния труд, които биха подпомогнали всеки певец при възможност да работи над тези опери.

В края на труда е включена справка за творческите изяви на докторантката през последните две години, която включва участия в оперни спектакли (операта „Фалстаф“ в Пловдив, 2021 г., и в Бремен, 2022 г.), концерти („Гласът на Камен“, 2021 г. в памет на Камен Чанев), концерт на лауреатите на фондация „Никола Гюзелев“, 2021 г.), както и два нейни солови рецитала „Sole e amore“ („Слънце и любов“) съвместно с пианистката Василена Атанасова в Държавна опера – Стара Загора през 2021 г. и в камерна зала „България“ през 2022 г.

Авторефератът съдържа всички необходими компоненти. Той възпроизвежда достоверно съдържанието на труда. В обем от 52 страници са представени основните моменти от увода, трите глави и заключението, както и справка за научните приноси на дисертационния труд.

В случай, че докторантката реши да издаде своя труд, препоръчвам по-голяма прецизност при някои от използваните от нея термини (например „социален реализъм“, с. 43, „оперен декадентизъм“, с. 79), както и да се направи редакция на текста.

Познавам Мариана Пенчева от ученическите ѝ години в Пловдив и се радвам на изключително успешната ѝ кариера на световните сцени, в която тя се превъплъщава в едни от емблематичните роли на мецосопрановия репертоар, партнира на най-големите имена в съвременния оперен театър. Затова приветствам и нейния стремеж да предаде своя ценен и богат опит на студентите.

Заключение

Дисертационният труд на докторантката Мариана Пенчева съдържа ценни лични практико-приложни приноси, въз основа на което давам своята положителна оценка за него и предлагам на членовете на уважаемото научно жури да ѝ присъдят образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Музикознание и музикално изкуство“ в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

18.08.2022 г.

проф. д-р Полина Куюмджиева